

UDK: 347.78:339543.3:061.1
Biblid 1451-3188, 13 (2014)
Год XIII, бр. 47–48, стр. 330–344
Изворни научни рад

др Сања ЈЕЛИСАВАЦ ТРОШИЋ¹

ПЛАН ЦАРИНЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КРШЕЊА ПРАВА ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

ABSTRACT

With the international trade growth and constant technological advances, infringements of intellectual property rights have become a problem all over the world. The European Union aims to protect these rights and to effectively implement protection at its external borders. The fight against piracy and counterfeiting is an integral part of the work of the customs authorities of the European Union. To implement an effective fight against infringements of intellectual property rights it is necessary to first establish a good and comprehensive legal framework. In addition, an essential component of the EU strategy for the effective enforcement of intellectual property rights is international cooperation. Serbia, as a candidate country for membership in the European Union, has established cooperation with it and has already implemented a number of European Union support programmes in the fight against IPR infringement on the Serbian customs borders.

Key words: Customs, intellectual property, IPR infringement, Action Plan, Serbia, EU.

I) СВРХА

У модерном свету конкурентност привреда се све више заснива на креативности и иновацијама. Европа 2020: стратегија за паметан, одржив и инклузиван раст дефинише пут напред ка економском опоравку и расту у Европској унији, а један од три приоритета те стратегије је промовисање

¹ Институт за међународну политику и привреду, Београд, e-mail: sanja@diplomacy.bg.ac.rs.
Рад представља резултат рада на пројекту: *Србија у савременим међународним односима:*

знања и иновација.² Међутим, широко распрострањено кршење права интелектуалне својине у размени робе постало је озбиљан глобални проблем. Само током 2011. године спровођење заштите права интелектуалне својине у оквиру царинских органа Европске уније резултирао је у скоро 115 милиона задржаних производа. Пошто постоји потреба да се побољшају оквирни услови за пословање, а посебно за стварање нових иновација, потребно је смањити штету коју доносе фалсификати који крше легитимне интересе ствараоца, деградирају улагања капитала, рада и знања, и нарушавају репутацију брэнда, као и других носиоца права интелектуалне својине. Такође, посебну пажњу захтева борба против појединаца и организација које се баве преварама и чак организованим криминалом у међународним оквирима, често у потрази за лаком зарадом и другим економским користима од трговине кривотворене и пиратске робе. Осим тога, треба обратити пажњу и на ризике за потрошаче и крајње кориснике коју фалсификована роба може да проузрокује.³ Правни оквир за заштиту права интелектуалне својине мора бити свеобухватан, али пре свега и остварив путем ефикасног спровођења, јер привреда и потрошачи рачунају на државу да спроводи правне норме. Од свих државних органа царина има пресудну улогу у спровођењу ефикасне борбе против кривотворења и пиратерије. Једном када кривотворена роба преко границе уђе на јединствено тржиште Европске уније њу је много теже пратити и запленити. Ту су најважнији координација и планирање европских царинских активности у борби против кршења права интелектуалне својине која се односе на прекограничну трговину.⁴ Уредба (ЕУ) бр. 608/2013 Европског парламента и Савета од 12. јуна 2013. године у вези спровођења права интелектуалне својине ступила је на снагу 1. јануара 2014. године и тиме је престала да важи Уредба Савета (ЕЗ) бр 1383/2003.⁵ Нови пропис предвиђа

Стратешки правци развоја и учвршћивања положаја Србије у међународним интегративним процесима – спољнополитички, међународни економски, правни и безбедносни аспекти, из програма основних истраживања код Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије за период 2011-2014. године.

² Europe 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, Communication from the Commission of 3 March 2010, COM(2010) 2020 final — not published in the Official Journal.

³ Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat IPR infringements for the years 2013 to 2017, 2013/C 80/01, Official Journal of the European Union C 80, 19/3/2013, p. 2.

⁴ Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat IPR infringements for the years 2013 to 2017, 2013/C 80/01, Official Journal of the European Union C 80, 19/3/2013, p. 2.

⁵ Regulation (EU) No 608/2013 of the European Parliament and of the Council of 12 June 2013 и Council Regulation (EC) No 1383/2003.

правила и поступке за надлежне у царини, а поводом спровођења заштите права интелектуалне својине у вези са робом која подлеже царинској контроли и царинском надзору. Такође, Уредба (ЕУ) бр. 608/2013 проширује опсег покривености повреде права интелектуалне својине, обухвата мере којима су заштићени интереси легитимних трговаца правима интелектуалне својине, обезбеђује да високо квалитетне информације буду доступне органима царине како би се омогућило боље управљање ризиком и доноси процедуре у циљу смањења административних оптерећења и трошкова.⁶ Државе чланице ЕУ и Европска комисија су све више активне како би обезбедиле правилно спровођење права интелектуалне својине на спољашњој граници Европске уније.

II) МЕРЕ ЕУ

Резолуција Савета о акционом плану царине ЕУ за борбу против повреда права интелектуалне својине за период 2013. до 2017. године усвојена је 10. децембра 2012. године и може се наћи у Службеном гласнику Европске уније (Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat IPR infringements for the years 2013 to 2017, 2013/C 80/01, 19/3/2013, pp. 1-7). План за спровођење Резолуције Савета о акционом плану царине ЕУ за борбу против повреда права интелектуалне својине за период 2013. до 2017. године усвојен је 10. јула 2013. године, Европска комисија, Генерални директорат за порезе и царинску унију (Roadmap for the implementation of the Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat Intellectual Property Rights infringements for the years 2013 to 2017, Brussels, 10 July 2013, 12807/13, European Commission, Directorate-General, Taxation and Customs Union, taxud.b.1(2013) 2791357 pp. 56). Приручник за подношење пријава за царинску акцију у вези права интелектуалне својине, усвојен је 26. јула 2013. године, Европска комисија, Генерални директорат за порезе и царинску унију (Intellectual property rights manual for lodging of applications for customs action, European Commission, Directorate-General, Taxation and Customs Union, pp. 78).⁷

⁶ European Commission, Counterfeit and piracy – Legislation, Интернет, http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/legislation/index_en.htm, 28/01/2014.

⁷ Intellectual property rights manual for lodging of applications for customs action, Интернет: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/right_holders/manual_en.pdf, 07/02/2014.

Студија о брзој размени информација о кривотворењу и пиратерији - финални извештај (Study on rapid information exchange on counterfeiting and piracy – final report, 03/08/2010, European Communities, 2010).⁸ Европа 2020: стратегија за паметан, одржив и инклузиван раст, Саопштење Комисије од 3. марта 2010. године (Europe 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, Communication from the Commission of 3 March 2010, COM(2010) 2020 final – not published in the Official Journal). Саопштење Комисије Европском парламенту, Савету, Европском економском и социјалном комитету и Комитету региона – јединствено тржиште за интелектуалну својину – јачање креативности и иновација да би се обезбедио привредни раст, високо квалитетни послови и производи и услуге прве класе у Европи (Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – A Single Market for Intellectual Property Rights – Boosting creativity and innovation to provide economic growth, high quality jobs and first class products and services in Europe – COM(2011) 287). Уредба Савета (ЕЗ) бр. 1383/2003 у погледу царинских мера за производе код којих се сумња да крше одређена права интелектуалне својине и мере које треба предузети против производа који крше ова права (Council Regulation (EC) No 1383/2003 concerning customs action against goods suspected of infringing certain intellectual property rights and the measures to be taken against goods found to have infringed such rights, Official Journal of the European Union L 196, 2/8/2003, p. 7).⁹ Уредба Савета (ЕЗ) бр. 515/97 од 13. марта 1997. године о узајамној помоћи између управних органа држава чланица и сарадњи између управних органа и Комисије да би се осигурала правилна примена закона у вези царинских и пољопривредних питања и може се наћи у Службеном гласнику Европске уније (Council Regulation (EC) No 515/97 of 13 March 1997 on mutual assistance between the administrative authorities of the Member States and cooperation between the latter and the Commission to ensure the correct application of the law on customs and agricultural matters, Official Journal of the European Union L 82, 22/3/1997, p. 16). Одредбе споразума о узајамној административној помоћи у царинским питањима закљученим између ЕУ и трећих земаља и може се наћи у Службеном гласнику Европске уније

⁸ Study on rapid information exchange on counterfeiting and piracy – final report, Интернет, http://ec.europa.eu/internal_market/ipenforcement/docs/study_information_en.pdf, 19/02/2014.

⁹ Предлог Комисије којим се разматра овај пропис је тренутно на испитивању од стране Европског парламента и Савета – дос. 10880/11.

(Provisions in agreements on mutual administrative assistance in customs matters concluded between the EU and third countries, Official Journal of the European Union C 71, 25/3/2009, p. 1). Резолуција Савета од 16. марта 2009. године о акционом плану царине ЕУ за борбу против повреда права интелектуалне својине за период 2009. до 2012. године (Council Resolution of 16 March 2009 on the EU Customs Action Plan to combat IPR infringements for the years 2009 to 2012, Not yet published in the Official Journal.)

III) САДРЖАЈ

Нови Акциони план ЕУ за борбу царине против повреде права интелектуалне својине за период 2013-2017. године дефинише јасне циљеве, одговарајућа средства и показатеље резултата и учинка. Након усвајања Акционог плана Комисија је добила задатак да у кооперацији са државама чланицама Европске уније састави детаљни план борбе против повреде права интелектуалне својине да би се тиме омогућила имплементација самог Акционог плана.¹⁰ Државе чланице и Комисија Европске уније требале би да имплементирају Акциони план ефикасно и успешно са пуним коришћењем расположивих ресурса и инструмената. Државе чланице, у сарадњи са Комисијом ЕУ, дужне су да прате реализацију Акционог плана, годишње подносе Савету сажетак извештаја о спровођењу Акционог плана и да поднесу Савету завршни извештај о спровођењу Акционог плана на крају 2017. године. Претходни Акциони план за период 2009-2012. године имао је фокус на побољшању постојећег законодавства Европске уније, а у вези спровођења права интелектуалне својине на царини, јачању оперативне сарадње између царине и индустрије и даљем развијању међународне сарадње на спровођењу права интелектуалне својине. Веома важан део Акционог плана било је и подизање свести јавности у вези са проблемима Интернет продаје и испоруке као и планирана обука за запослене у органима царине. Управа царине и Комисија ЕУ одговориле су на кључне изазове у вези са спровођењем права интелектуалне својине од стране царинских органа. Поред готово 115 милиона задржаних производа на царини током 2011. године статистика је евидентирала и скоро 20.000 пријава за покретањем акција царине које су поднели носиоци права интелектуалне својине. Процењена вредност фалсификата, у еквиваленту вредности оригинала, је скоро 1,3 милијарди евра. Интернет продаја повећала је број

¹⁰ Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat IPR infringements for the years 2013 to 2017, 2013/C 80/01, Official Journal of the European Union C 80, 19/3/2013, p. 2.

предмета у поштанском саобраћају, који се од 2009. до 2011. године утростручио. Евалуација претходног Акционог плана показује потребу за одржањем широког приступа Европске уније према спровођењу права интелектуалне својине на царини.¹¹ Нови Акциони план осмишљен је да у тренутној ситуацији опште финансијске штедње донесе додатни успех и побољшане резултате у борби против трговине фалсификованом робом. Он поред нових садржи и неке кључне елементе претходних Акционих планова који су се добро показали у пракси и који се и даље морају продубљивати и имплементирати. Искуство стечено из примене Акционог плана 2009-2012. такође наглашава потребу за неким прилагођавањима данашњег деловања, узимајући у обзир ограничења ресурса у администрацији. Напори који се улажу треба да буду јасно дефинисани и повезани са индикаторима који мере резултате. Партнерство царине треба да се развија и са Европском опсерваторијом за кршење права интелектуалне својине и да се побољша сарадња са Европском канцеларијом за борбу против превара, и где је то могуће са свим европским полицијским органима, у оквиру њихових надлежности.¹² Програм „Царина 2020.“ ће такође, као претходни програми, наставити да буде подршка спровођењу овог Акционог плана.¹³

Стратешки циљеви Акционог плана за период 2013-2017. године су:

1. Ефикасно праћење и спровођење новог законодавства ЕУ у области спровођења права интелектуалне својине од стране царине;
2. Праћење главних трендова у промету робе која крши права интелектуалне својине;
3. Борба против повреде права интелектуалне својине у трговини робом у међународном ланцу снабдевања;
4. Јачање сарадње са Европском опсерваторијом за кршење права интелектуалне својине и са органима за спровођење закона.¹⁴

¹¹ Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat IPR infringements for the years 2013 to 2017, 2013/C 80/01, Official Journal of the European Union C 80, 19/3/2013, p. 3.

¹² На енглеском језику: European Observatory on infringements of IPRs; European Anti-Fraud Office (OLAF). Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat IPR infringements for the years 2013 to 2017, 2013/C 80/01, Official Journal of the European Union C 80, 19/3/2013, p. 3.

¹³ The Customs 2020 programme proposal for 2014-2020, Интернет, http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/cooperation_programmes/fiscus/index_en.htm, 05/02/2014.

¹⁴ EU Customs Action Plan, Интернет, http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/commission_initiatives/index_en.htm, 14/02/2014.

1. Први стратешки циљ Акционог плана за период 2013-2017. године, ефикасно праћење и спровођење новог законодавства ЕУ у области спровођења права интелектуалне својине од стране царине, планирано је да се оствари кроз четири специфична циља. Ти циљеви су:

1. Развој алата за примену новог Правилника ЕУ;
2. Искоришћавање пуне функционалности COPIS;¹⁵
3. Ангажовање носиоца права интелектуалне својине;
4. Годишње објављивање статистичких података.¹⁶

Приручник за подношење пријава за царинску акцију у вези права интелектуалне својине доступан је власницима права као подршка за њихову борбу против кршења тих права. Планирано је и формирање тима експерата за интелектуалну својину који ће бити ангажовани од средине 2014. године, са могућношћу посете заинтересованим државама чланицама ЕУ.¹⁷

2. Праћење главних трендова у промету робе која крши права интелектуалне својине, као други стратешки циљ Акционог плана планирано је да се оствари путем испуњења два специфична циља:

1. Развој приступа по мери поштанског саобраћаја;
2. Јачање управљања ризицима код царине.

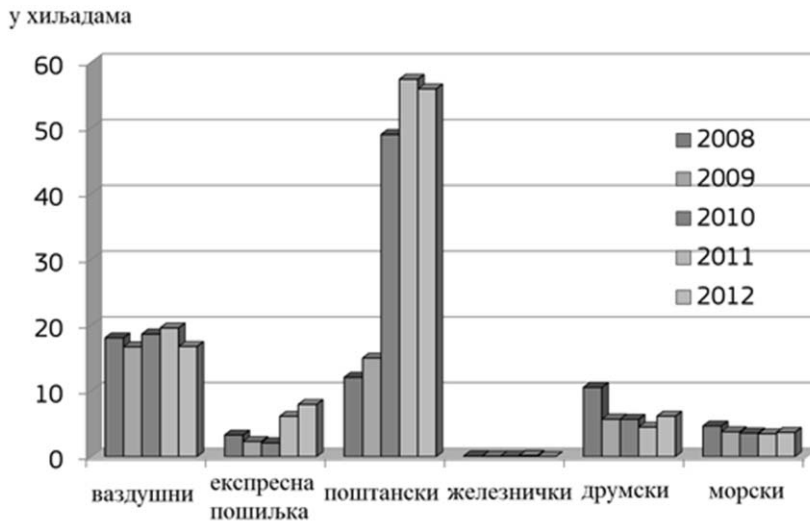
Роба која крши право интелектуалне својине, најчешће посматрано према начину транспорта, у Европску унију улази путем поште. Највећи број случајева робе која је задржана на граници под сумњом да крши интелектуалну својину дошла је путем поштанских и експресних пошиљки (70%), а тек затим далеко иза њих је ваздушни саобраћај (18%) и други видови транспорта (погледати графикон 1).

¹⁵ COPIS (Common European IT System) је систем размене информација за све царинске послове и бави се између осталог кривотворењем и пиратеријом. То је део ширег пројекта, Мулти годишњег стратешког пројекта (Multi Annual Strategic Project – MASP, former PLDA-project), чија је сврха да се створи окружење за царину без папира, како би имали потпуно аутоматизован, унутрашње оперативан, лако доступан и ефикасан систем за све врсте процедура.

¹⁶ Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat IPR infringements for the years 2013 to 2017, 2013/C 80/01, Official Journal of the European Union C 80, 19/3/2013, p. 4-7.

¹⁷ Roadmap for the implementation of the Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat Intellectual Property Rights infringements for the years 2013 to 2017, Brussels, 26 July 2013, 12807/13, Council of the European Union, p. 4.

Графикон 1: Регистровани случајеви робе задржане на царини, посматрани према начину транспорта

Извор: *Report on EU customs enforcement of intellectual property rights at EU border, 2012*, преузето из: European Commission, *European Commission, Customs action to tackle IPR infringing goods – Frequently Asked Questions, Brussels, MEMO/13/738, 5 August 2013*, p. 7.

3. Борба против повређивања права интелектуалне својине у трговини робом у међународном ланцу снабдевања, као трећи стратешки циљ Акционог плана планирана је да се оствари путем испуњења два специфична циља:

1. Јачање сарадње са кључним земљама порекла, транзита и дестинације производа;
2. Изградња капацитета за спровођење права интелектуалне својине у земљама кандидатима и у суседним земљама.

Јачање сарадње са кључним земљама порекла, транзита и дестинације производа детаљно је обрађено у Плану за спровођење Резолуције Савета где је посебна пажња посвећена Кини и Хонг Конгу.¹⁸ Јачање царинске

¹⁸ Roadmap for the implementation of the Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat Intellectual Property Rights infringements for the years 2013 to 2017, Brussels, 26 July 2013, 12807/13, Council of the European Union, p. 16.

сарадње у вези права интелектуалне својине са Кином посебно је значано за Европску унију зато што је Кина њен најважнији трговински партнер у индустријској и роби широке потрошње. Такође, Кина је и главна земља порекла робе која крши права интелектуалне својине и коју европска царина задржава на граници. Годишњи извештаји царинских органа о задржавању робе на спољним границама ЕУ указују на чињеницу да је Кина главни извор одакле долазе производи који крше права интелектуалне својине. Сарадња Кине и власти Европске уније о спровођењу права интелектуалне својине зато је најважнија за ЕУ. Као први корак, обе стране потписале су у 2004. години Споразуме о царинској сарадњи. Споразум између Европске уније и Владе Народне Републике Кине о сарадњи и узајамној административној помоћи у царинским питањима потписан је 2004. године у Хагу.¹⁹ Овај споразум предвиђа оквир за царинску сарадњу и узајамну административну помоћ између ЕУ и Кине, и оснивање Заједничког царинског одбора за сарадњу ЕУ и Кине (*Joint Customs Cooperation Committee (JCCC)*), који надгледа правилно функционисање споразума.²⁰ Склапању овог Споразума предходила је Одлука Савета од 16. новембра 2004. године о закључивању Споразума између Европске заједнице и Владе Народне Републике Кине о сарадњи и узајамној административној помоћи у царинским питањима.²¹ Сви Споразуми обезбедили су правни основ за касније јачање царинске сарадње у оквиру ЕУ-Кина Акционог плана за спровођење права интелектуалне својине, који је потписан у Бриселу 30. јануара 2009, а продужен је до децембра 2012. године.²² Након искустава која су стечена спровођењем претходног Акционог плана сада је фокус на бољем

¹⁹ Споразум између Европске уније и Владе Народне Републике Кине о сарадњи и узајамној административној помоћи у царинским питањима (*Agreement between the European Community and the Government of the People's Republic of China on cooperation and mutual administrative assistance in customs matters*), Official Journal of the European Union, L 375, 23. 12. 2004, pp. 20-26.

²⁰ EU – China Customs cooperation, Интернет, http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/policy_issues/international_customs_agreements/china/index_en.htm, 11/02/2014.

²¹ Одлука Савета од 16. новембра 2004. о закључивању Споразума између Европске заједнице и Владе Народне Републике Кине о сарадњи и узајамној административној помоћи у царинским питањима (*Council Decision of 16 November 2004 on the conclusion of an Agreement between the European Community and the Government of the People's Republic of China on cooperation and mutual administrative assistance in customs matters*), Official Journal of the European Union, L 375, 23. 12. 2004, p. 19.

²² Customs Cooperation and Mutual Administrative Assistance Agreement (CCMAA); EU-China Action Plan on IPR customs enforcement.

искоришћавању расположивих информација о заплењеној кривотвореној роби, ради свеобухватније анализе будућих ризика. Такође, планирано је организовање заједничких тимова који ће истраживати кршење права интелектуалне својине, олакшање прекограничне сарадње између царина и других органа задужених за спровођење заштите интелектуалне својине, информисање носиоца права о њиховим правима и обавезама, ширење знања и дељење искуства Европске уније са Кином.²³

4. Јачање сарадње са Европском опсерваторијом за кршење права интелектуалне својине и са органима за спровођење закона, као четврти стратешки циљ Акционог плана планиран је да се оствари путем испуњења два специфична циља:

1. Успостављање партнерства са Европском опсерваторијом за фалсификовање и пиратерију;
2. Унапређење међусобног разумевања и сарадње између царинских, полицијских и правосудних органа.

Да би борба против кривотворења и пиратерије имала резултате у пракси не може се радити изоловано, него је неопходна сарадња потрошача, привреде и администрације. Европска опсерваторија за фалсификовање и пиратерију стварена је као платформа за удруживање снага, за размену искустава и информација и ради поделе најбоље праксе о ефикасном спровођењу борбе. Опсерваторија такође функционише као централни ресурс за прикупљање, праћење и извештавање о кључним информацијама које ће побољшати наше знање о опасном феномену кривотворења и пиратерије, и који ће дозволити да се све приближи извршним органима.²⁴ Са све бржим технолошким напретком и са интернационализацијом трговине, повреда права интелектуалне својине постала је глобални феномен. Европска царина не може да делује само на границама ЕУ у борби против прекршиоца права интелектуалне својине. Неопходно је да постоје уједињени напори царинских власти свих земаља које су погођене производњом, дистрибуцијом и коначним пласманом те робе. Међународна сарадња је стога суштинска компонента стратегије ЕУ за ефикасно спровођење права интелектуалне својине. Један од циљева

²³ Roadmap for the implementation of the Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat Intellectual Property Rights infringements for the years 2013 to 2017, Brussels, 26 July 2013, 12807/13, Council of the European Union, p. 17.

²⁴ The European Observatory, Интернет, http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/observatory/index_en.htm

претходног и новог Акционог плана ЕУ је успостављање јаке међународне сарадње, како у билатералним преговорима тако и на релевантним међународним форумима, као што је Светска трговинска организација, Светска царинска организација и друге. Крајњи циљ је борба против трговине робом којом се повређују права интелектуалне својине кроз свеобухватни приступ који укључује организацију заједничких иницијатива, размену информација и размену експертизе.²⁵

IV) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

Акциони план царине Европске уније за борбу против повреда права интелектуалне својине важи и примењује се за период од 2013. до 2017. године.

V) ИЗВОРИ

- Agreement between the European Community and the Government of the People's Republic of China on cooperation and mutual administrative assistance in customs matters), Official Journal of the European Union, L 375, 23. 12. 2004.
- Council Decision of 16 November 2004 on the conclusion of an Agreement between the European Community and the Government of the People's Republic of China on cooperation and mutual administrative assistance in customs matters), Official Journal of the European Union, L 375, 23. 12. 2004.
- Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat IPR infringements for the years 2013 to 2017, 2013/C 80/01, Official Journal of the European Union, C 80, 19/3/2013.
- European Commission, "Serbia 2013 Progress Report", Brussels, 16. 10. 2013.
- European Commission, Counterfeit and piracy – Legislation, Интернет, http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/legislation/index_en.htm, 28/01/2014.
- Intellectual property rights manual for lodging of applications for customs action, Интернет: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/right_holders/manual_en.pdf, 07/02/2014.
- Regulation (EU) No 608/2013 of the European Parliament and of the Council of 12 June 2013 и Council Regulation (EC) No 1383/2003.

²⁵ International cooperation Интернет, http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/international_cooperation/index_en.htm, 11/02/2014.

- Report on EU customs enforcement of intellectual property rights at EU border, 2012.
- Roadmap for the implementation of the Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat Intellectual Property Rights infringements for the years 2013 to 2017, Brussels, 26 July 2013, 12807/13, Council of the European Union
- Study on rapid information exchange on counterfeiting and piracy – final report, Интернет, http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/study_information_en.pdf, 19/02/2014.
- The Customs 2020 programme proposal for 2014-2020, Интернет, http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/cooperation_programmes/fiscus/index_en.htm, 05/02/2014.
- Европска унија, Интернет, <http://ec.europa.eu/>.
- Управа царина Републике Србије, Интернет, <http://www.upravacarina.rs/>.

VI) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

У складу са приближавањем наше земље Европској унији и предузимањем активности које воде ка укључењу у исту, ради се и на усклађивању законодавстава и конкретних акција извршних органа у борби против кршења интелектуалне својине. На том пољу заједнички Контакт центар за сарадњу полиције и царине Републике Србије отворен је у децембру 2012. године.²⁶ Такође, управа царина увела је веб апликацију за електронску размену података са носиоцима права интелектуалне својине. Као резултат активности царинских органа количина заплењене кривотворене робе смањена је током 2012. године. Међутим, још увек недостаје механизам формалне сарадње између институција задужених за заштиту права интелектуалне својине, а такође се касни са имплементацијом националне стратегије у области права интелектуалне својине и акционим планом за период 2011-2015. годину. Учешће привредних субјеката и потрошача у спречавању кривотворења и пиратерије и даље је ограничено.²⁷ Напредак који је постигнут у области права интелектуалне својине ипак је делимичан. Побољшана је примена права, иако формална координација између учесника, као и ефикасно спровођење националне стратегије интелектуалне својине, и даље тек

²⁶ European Commission, “Serbia 2013 Progress Report“, Brussels, 16. 10. 2013, стр. 13.

²⁷ European Commission, “Serbia 2013 Progress Report“, Brussels, 16. 10. 2013, стр. 25.

треба да се оствари. Измене и допуне Закона о ауторским правима, које се односе на наплату такси и олакшице, представљају корак уназад у погледу усаглашавања са правним тековинама Европске уније. Међутим, у целини посматрано, усаглашавање у области права интелектуалне својине са правом ЕУ у тој области је унапређено.²⁸

Европска Унија је највећи донатор Србије у сектору царине и она подстиче њену модернизацију усклађивањем са ЕУ стандардима, као и са законским актима и поступцима. Европска унија је финансирала пројекат: „Изградња административних капацитета царинске службе за пуну имплементацију заједничког транзита Европске уније“.²⁹ Нови пројекат техничке помоћи Управи царина Србије за подршку модернизацији царинских система, углавном се односи на развој Новог компјутеризованог транзитног система у Републици Србији и помоћ за њен приступ Србије ЕУ/ЕФТА Конвенцији о заједничком транзитном поступку.³⁰ Представници Конзорцијума и пројектног тима Управе царина, сачинили су нацрт Националног пројектног плана за увођење Новог компјутеризованог транзитног система у Републику Србију. Национални пројектни план за увођење Новог компјутеризованог транзитног система у Републику Србију, након интерно спроведене процедуре, усвојен је и као званични документ прослеђен Генералном директорату Европске комисије за порезе и царинску унију у Брисел. У том смислу, за Управу царина настаје и обавеза месечног ажурирања плана и извештавања Генералном директорату Европске комисије за порезе и царинску унију о предузетим конкретним активностима у оквиру пројекта увођења тог система у Републици Србији.³¹ Као пример ефикасног спровођења борбе против кријумчарења кривотворене робе преко границе, можемо навести податак да је 11. фебруара 2014. године спречено кријумчарење готово 300 000 цигарета и преко 200 килограма чоколаде и других намирница.³² Као још један од

²⁸ Извештај Европске Комисије о напретку Србије за 2013, Европска Комисија, Брисел, 16. 10. 2013. SEC (2013) 412, Интернет, <http://www.upravarina.rs/lat/medjunarodna-saradnja/Stranice/EvropskeIntegracije.aspx>, <http://www.upravarina.rs/lat/medjunarodna-saradnja/Stranice/EvropskeIntegracije.aspx>, 17/02/2014.

²⁹ Управа царина Републике Србије, Интернет, <http://www.upravarina.rs/lat/medjunarodnasaradnja/Stranice/projektiEU.aspx>, 19/02/2014.

³⁰ NCTS – New Computerized Transit System.

³¹ Управа царина Републике Србије, Интернет, <http://www.upravarina.rs/lat/Stranice/NCTS.aspx>, 17/02/2014.

³² Управа царина Републике Србије, Интернет, <http://www.upravarina.rs/cyr/Stranice/Vest.aspx?ListItemID=703>, 13/02/2014.

видова сарадње ЕУ и земаља кандидата, укључујући и нашу земљу, можемо навести програм „Царина 2013.“ Он је успостављен Одлуком Европског парламента и Савета Европске уније број 624/2007/ЕС од 23. априла 2007. године. Започет је 1. јануара 2008. године и трајао је до 31. децембра 2013. године. За реализацију програма надлежан је био Генерални директорат Европске комисије за порезе и царинску унију. Програм је дефинисан тако да обезбеђује подршку и смернице за рад царинским администрацијама у циљу ефикасног функционисања унутрашњег тржишта Европске уније. Циљ програма је да помогне олакшавању и стимулисању трговине поједностављивањем царинских прописа и поступака, као и да обезбеди заштиту финансијских интереса ЕУ и безбедност њених грађана сузбијањем царинских прекршаја. Суштина програма је да обезбеди да 28 царинских администрација у ЕУ спроводи један заједнички царински закон на што уједначенији начин. Програм је намењен, пре свега, земљама чланицама ЕУ, али је доступан и земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима за приступање ЕУ под одређеним условима, са циљем да им пружи подршку у развоју капацитета за обављање царинских послова у периоду пре и после приступања. То подразумева подршку, пре свега, за унапређење разумевања царинских прописа и процедура ЕУ, подстицање размене искустава и регионалне сарадње између царинских администрација, модернизације царинских формалности и унапређење информационих система у домену размене информација и борбе против превара. Тренутно у програму учествују 33 царинске администрације: 28 земаља ЕУ, као и Албанија, Македонија, Србија, Турска и Црна Гора, као земље кандидати за чланство у ЕУ. У оквиру програма, осим догађаја за које Европска комисија упућује позив свакој од земаља учесница (састанци, радне групе, обуке, радионице, семинари), радне посете су инструмент који се често користи, имајући у виду његову флексибилност и једноставност. За реализацију радних посета није потребно претходно одобрење Европске комисије, већ земље међусобно предлажу и договарају посете, а на крају сваке буџетске године о реализованом информишу Европску комисију путем годишњег извештаја. Република Србија је 27. фебруара 2009. године приступила Програму „Царина 2013“ закључивањем Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Европске заједнице о учешћу Републике Србије у Програму Европске заједнице „Царина 2013“, и од 1. априла 2009. године активно учествује у програму. За спровођење програма у Републици Србији надлежна је Управа царина Србије, која је именовала тим за координацију програма, који чине: национални координатор, задужен за

општу координацију и управљање програмом у Управи царина Србије; члан Комитета „Царине 2013“ (управљачко тело програма, а Србија као земља кандидат за чланство у ЕУ присуствује састанцима у својству посматрача); координатор за радне посете и особа надлежна за финансијску контролу. Од 1. јануара 2014. године ступио је на снагу програм „Царина 2020“, као наследник актуелног програма. Имајући у виду трајање финансијске године у оквиру програма, која почиње 1. априла и завршава се 31. марта наредне године, период од 1. јануара до 31. марта 2014. године означен је као транзициони, током кога ће важити правила „Царине 2013“, али ће се примати и предлози за активности у оквиру новог програма „Царина 2020.“³³ Као још једна активност у борби против кршења права интелектуалне својине Србије доступна је и апликација *eIPR*. То је електронска услуга која омогућава подношење Захтева за предузимање мера за заштиту права интелектуалне својине путем интернета. Подношење Захтева овим путем бива доступно корисницима, независно од локације на којој се налазе, уз могућност ефикасније размене података између Управе царина Србије и корисника.

³³ Управа царина Републике Србије, Интернет, <http://www.upravacarina.rs/cyt/medjunarodnasaradnja/Stranice/%D0%A6%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B02013.aspx>, 16/02/2014.